

**Samenwerken voor een sociaal en
duurzaam Landgraaf!**

2018-2022

**GROEN
LINKS
LANDGRAAF**

**Vastgesteld op de Ledenvergadering op 26 februari
2018**

Inhoud

Terugblik naar de periode 2014-2018 & verantwoording.....	3
Vooruitblik; 2018-2022	4
Ons programma	5
Sociaal domein	5
Duurzaamheid	6
Wonen.....	7
Financieel.....	8
Bestuurlijke vooruitblik	8
Cultuur.....	9
Natuur	9
Infra.....	10
Economie	11
Tihange	12
Openbaar vervoer.....	12
Kandidatenlijst	12

Terugblik naar de periode 2014-2018 & verantwoording

We kijken terug op een nogal bewogen raadsperiode. GroenLinks trad in 2014 toe tot de coalitie. Samen met PvdA, SP, CDA, VVD, OPA en daarmee dus ook GL, werd een zogenaamde regenboogcoalitie gevormd. Zittend raadslid Ton Ancion werd wethouder Financiën, duurzaamheid, afvalverwerking, vergunningen, monumenten en evenementen. Een mooie portefeuille waar een GroenLinkser wel wat mee kan. Nummer twee Thomas Boijmans werd raadslid en daarmee tevens fractievoorzitter. Hoewel de coalitie uiteindelijk 20 januari 2017 sneuvelde op het herindelingsdossier, kan GroenLinks terugkijken op een periode waarin veel is bereikt en wij veel van onze ideeën hebben kunnen realiseren.

Om te beginnen is Landgraaf op het gebied van duurzaamheid op landelijk niveau een absolute koploper geworden. Het door wethouder Ancion uitgebouwde zonnepanelenproject en later toegevoegde woningisolatieproject trok vele honderden woningbezitters aan en veranderde het Landgraafse straatbeeld en dat van de regio. Waren zonnepanelen voorheen een zeldzaamheid, tegenwoordig zie je ze in iedere straat wel op een of meerdere daken liggen. De systematiek was gericht op direct voordeel en gebruiksgemak voor de burger en wordt intussen door gemeenten door Limburg heen tot in het noorden van het land over genomen. Een succesvol bewijs dat duurzaamheid werkt. Ook binnen de afvalverwerking werden grote stappen gemaakt, waar Landgraaf wederom als pilot voor de hele regio, grote stappen heeft gemaakt in duurzamer om gaan met grondstoffen.

Op het gebied van het sociaal domein is GroenLinks trots op de manier waarop de decentralisaties zijn aangepakt. Miljoenen zijn uitgetrokken om de klappen op het sociaal domein op te vangen en tijd te kopen waarmee zorgaanbieders efficiënter konden leren werken en meer voor minder te leveren. Hoewel er nog steeds een uitdaging staat zien we dat dankzij deze aanpak kwetsbare burgers veel leed is bespaard. Dat stond voor ons altijd voorop.

Op het gebied van armoedebestrijding is GroenLinks blij met de extra tonnen die zijn uitgetrokken om te investeren in armoedepreventie, ook al hadden wij daar meer ambitie, zoals u ook verderop in dit programma zult aantreffen. Wij geloven in investeren in mensen. In het ontwikkelen van mogelijkheden. In opleiding, omscholen en in positie brengen om uit armoede en problemen te komen. Wij geloven niet in pesten met verplichtingen en verzuipen in bureaucratie.

Op het gebied van groen heeft GroenLinks samen met partners een motie laten aannemen die er toe leidt dat een aantal bijenoases in Landgraaf worden ingericht. Een plek waar bijen meer voeding kunnen vinden en beter kunnen overwinteren. Een zet waar onze landbouw, onze natuur en onze tuinen direct van profiteren.

Kort samengevat, er is veel gerealiseerd. Landgraaf werd een landelijke kartrekker op het gebied van duurzaamheid en gaat vooruit in de energietransitie naar volledig duurzame energievoorziening, we investeerden miljoenen in het sociaal domein, er was bijzondere aandacht voor armoedebestrijding, we ontwikkelden meer natuur op een manier die direct iets toevoegt aan onze leefbaarheid etc. Maar we zijn nog lang niet klaar. We hebben nog veel meer ideeën over hoe dingen beter kunnen en hoe we Landgraaf kunnen versterken en veranderen.

Vooruitblik: 2018-2022

Om met de deur in huis te vallen; GroenLinks Landgraaf wil vooruit. Wij willen een Landgraaf met een zo sociaal en groen mogelijk beleid. Wij proberen dat te realiseren door een positieve, constructieve politiek te bedrijven, waarin we ons niet blind staren op wat de rest verkeerd doet maar uit gaan van ons eigen verhaal. Als we het ergens niet mee eens zijn komen we met alternatieven, als we ergens voor zijn hebben we argumenten. In de komende periode zal GroenLinks zich concentreren op het **realiseren van meer banen**, het bieden van **betere zorg** en het verder **verduurzamen van Landgraaf**.

De periode die voor ons ligt heeft nogal wat uitdagingen te bieden. We hebben in Landgraaf op onderdelen van onze begroting flinke tekorten en gaan snel door ons spaargeld heen. Makkelijke oplossingen zijn niet voor handen. Dat betekent slimmer en efficiënter met geld om gaan en keuzes maken. In het programma kunt u lezen hoe wij dat op een sociale en duurzame manier proberen te realiseren. Daarbij gaan wij ook altijd uit van gezonde financiën. Want wat GroenLinks betreft is links bestuur ook altijd goed en betrouwbaar bestuur, dat structureel niet meer geld uit geeft dan het heeft, maar mensen daarbij voorop stelt.

Ons programma

Sociaal domein

We hoeven er niet om heen te draaien; de problemen in het sociaal domein zijn ondanks grote inzet nog steeds omvangrijk. Sinds de decentralisaties waarbij de gemeenten op 1 januari 2015 verantwoordelijk werden hebben we flinke tekorten. De gemeenten werden verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdzorg, de participatiewet en de WMO, maar kreeg veel minder geld dan daarvoorheen voor stond om die uit te voeren. De gemeenten hebben geprobeerd om die tekorten op te pakken door tijd te kopen. We maakten een buffer waaruit tekorten enkele jaren betaald konden worden. Tijd waarmee zorgaanbieders efficiënter konden leren werken, en we zo hopelijk voorzieningen en zorg konden bieden op hetzelfde niveau, maar voor minder geld. Dat heeft sinds 2015 al veel opgeleverd, maar niet genoeg. Niet genoeg aan geld, maar veel belangrijker niet genoeg aan voldoende adequate zorg. Ondanks gemaakte meters kan de zorg nog steeds beter.

Voor GroenLinks staat het niveau van de voorzieningen centraal. Wij willen niet bezuinigen op jongeren die zorg nodig hebben, op veelal oudere mensen of mensen met een handicap die ondersteuning nodig hebben of op mensen die op afstand staan van de arbeidsmarkt. Integendeel; GroenLinks gelooft dat iedere euro die daar meer in geïnvesteerd wordt op termijn een besparing oplevert, omdat het dan beter met die mensen gaat en zij minder zorg nodig zullen hebben.

Wij willen sturen op kosten met behoud en verbetering van kwaliteit waar mogelijk in de zorg. We willen mensen in de bijstand niet langer lastig vallen met overbodige regels maar op een positieve manier ontwikkelen en zich voor zover mogelijk om te scholen zodat zij zichzelf vooruit kunnen helpen. Daarom willen wij een repressievrije bijstand en willen we de mogelijkheden van een proef met het basisinkomen verkennen.

GroenLinks heeft daarom voor de komende periode een aantal ideeën;

- We gaan verder op de beweging **van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen, daarbij verliezen we het individuele belang niet uit het oog.**
- We proberen te sturen op kosten bij zorgaanbieders die monsterwinsten rapporteren in hun jaarverslagen. Vooral in de jeugdzorg is daar aantoonbaar ruimte voor. Ook betere kwaliteit van zorg is mogelijk. Dat willen wij doen door meer dan nu het geval is met minder zorgaanbieders te werken en **indicatiestelling en zorgaanbieding meer van elkaar scheiden.**
- Op het gebied van de bijstand wil GroenLinks ophouden mensen die het moeilijk hebben te pesten met moeilijke regels, een inhumane houding en buitensporige bureaucratie. Dat kan beter, menselijker en efficiënter.
- Wij willen de mogelijkheid van een **proef met het basisinkomen** verkennen. GroenLinks ziet daarin kansen om minder geld kwijt te zijn aan bureaucratie en mensen beter te positioneren om deel te nemen in de samenleving. Die proef is erop gericht om mogelijkheden en uitkomsten in kaart te brengen, met tegelijk het bewustzijn dat we afhankelijk zijn van wetgeving in Den Haag. Een uitkomst van deze verkenning kan zijn dat het juridisch of financieel niet haalbaar blijkt te zijn.
- GroenLinks wil fors **meer investeren in armoedebestrijding**, in het bijzonder bij kinderen.
- We willen bij aanbestedingen letten op beleid van werkgevers; mensen moeten iets kunnen opbouwen. Aanbieders van producten die leunen op een te grote flexibele schijf of een overdaad aan uitzendkrachten genieten minder steun; zo goed werkgeverschap stimuleren.

- **Repressievrije bijstand;** geen verplichte tegenprestatie. De nadruk moet voor GroenLinks liggen op zinvolle re-integratie. Niet het verdrukken van andermans werk. Het moet makkelijker zijn bij te verdienen in de bijstand. Men moet zich kunnen ontwikkelen zodat zelfstandigheid waar mogelijk binnen handbereik komt.
- **Armoedevoorzieningen toegankelijker** presenteren. Te vaak wirwar van regelgeving waarvoor je al gestudeerd moet hebben om hulp te kunnen krijgen.
- **Nadrukkelijker inzetten op schuldhulpverlening.** GroenLinks ziet verbeterpunten in het aanbieden van meer voorlichting, het meer inzetten op vroeg detectie waarmee we de negatieve spiraal van oplopende schulden kunnen doorbreken.
- GroenLinks wil een verkenning van de mogelijkheid om een pilot te houden om schulden (gedeeltelijk) over te nemen in bepaalde probleemgroepen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan jonge moeders en kwetsbare situaties met kinderen. Hierbij moet nadrukkelijk worden opgemerkt dat het hier over incidentele gevallen gaat.

Duurzaamheid

Er is veel gebeurd in de afgelopen periode. Landgraaf is met het zonnepanelenproject, het woningisolatieproject en onze regionale ambitie om in 2040 in Parkstad energieneutraal te zijn een landelijke kartrekker op het gebied van vernieuwbare energie. Het is echter zaak om de beweging er in te houden. Om in 2040 energieneutraal uit te komen moet niet alleen in de komende jaren maar nu al volop worden ingezet op verdere verduurzaming met gebruik van diverse energiebronnen.

In de komende jaren wil GroenLinks aan de slag met een volgende tranche en verdere samenvoeging van het zonnepanelenproject en het woningisolatieproject om alle energiemogelijkheden voor de burger zo makkelijk en toegankelijk mogelijk aan te bieden. We willen dat uitbreiden met pilots met windenergie. In zowel windmolens op daarvoor geschikte locaties als kleine, onopvallende stille turbines op woningen. Daarbij maken wij wel de kanttekening dat leefbaarheid en draagkracht sleutelbegrippen zijn. Voor windmolens denken wij aan afgelegen locaties waar burgers geen last van hebben. Daarnaast moet het mogelijk zijn voor burgers om de vruchten van deze energie te kunnen plukken. Denk daarbij aan mede-eigenaarschap of een lagere energierekening voor omwonenden. Tot slot willen wij de mogelijkheden gaan verkennen van restwarmte, bijvoorbeeld van bedrijfspanden en chemische bedrijven op Landgraafse bedrijventerreinen of samen met buurgemeenten in een gezamenlijke aanpak. Uitgangspunt blijft daarbij dat iedereen daarvan moet kunnen profiteren, dat de burger “ontzorgd” wordt en e.e.a. zo eenvoudig en overzichtelijk mogelijk moet kunnen worden aangeboden. Met partners als woningcorporaties, scholen en bij onze eigen overheidsvastgoed gaan we kijken naar mogelijkheden van verbetering in energieprestaties.

Aanvullend is GroenLinks tevreden over de resultaten die zijn geboekt in een meer duurzame afvalverwerking met RD4. Wij blijven kijken naar mogelijkheden om grondstoffen beter te scheiden en te recycleren. Gebruiksgemak voor de burger blijft daarbij voor GroenLinks een vitaal punt.

Daarvoor ziet GroenLinks een aantal mogelijkheden;

- **Volgende tranche energieprojecten.**
- We willen duurzaamheidsprojecten zoveel mogelijk aan elkaar koppelen om toegankelijkheid en gebruiksgemak voor burger optimaal te houden; een loket waarbij alle opties aan bod komen.

- Inzetten op **pilots met windenergie** in zowel molens als particuliere mogelijkheden bij huishoudens. Daarbij is draagkracht en de mogelijkheid om de vruchten daarvan te plukken een vitale factor.
- Inzetten op **pilots met restwarmte** op bedrijventerreinen binnen onze gemeente maar ook daarbuiten in samenwerking met omliggende gemeenten.
- Door op ingeslagen weg PALET om de **regio per 2040 energieneutraal** te krijgen. (Parkstad Limburg Energie neuTraal, de regionale energie insteek.)
- Afspraken met woningcorporaties maken over **bevorderen energieprestaties huurwoningen**. Iedereen moet de vruchten van een lage energierekening kunnen plukken. Zowel bij nieuwe projecten als bij renovaties van het huidige bestand woningen.
- **Nieuwe woningen zoveel mogelijk gasloos** en energieneutraal.
- Door op de ingeslagen weg voor wat betreft **duurzame afvalverwerking**. De samenwerking met RD4 gaat goed. GroenLinks staat open voor nieuwe pilots. Daarbij staat praktisch gebruiksgemak voor de burger constant voorop.
- GroenLinks wil gemeente Landgraaf aansluiten bij de **Statiegeldalliantie**. Kleine flesjes en blikjes zijn het grootste deel van rondzwervend vuil. Naast een vervuild straatbeeld en milieuvervuiling betekent dit voor de burger veel opruimingskosten. Jaarlijks geven gemeenten €250 miljoen aan opruiming. We zien dat een statiegeldheffing op kleine flesjes en blikjes tot een afname van 90% van deze rommel kan leiden.

Wonen

In onze mooie regio is de woningmarkt nogal complex. Wie zien in prognoses dat onze bevolking krimpt en vergrijsd. Dus er zullen op termijn minder woningen nodig zijn. Bestaande woningen moeten meer dan nu het geval is aangepast worden voor ouderen zodat die langer thuis kunnen blijven wonen. In de afgelopen jaren zijn vooral woningen in de sociale huursector gesloopt. Wat GroenLinks betreft is daar intussen een grens bereikt en moet er niet nog verder worden gesloopt in de sociale huursector. Wachttijden zijn in vergelijking met andere delen van het land nog relatief laag met anderhalf a twee jaar maar die hoeven, nee mogen niet toenemen. GroenLinks ziet kansen voor nieuwbouw in de sociale sector om op onderdelen een bijdrage te kunnen leveren aan de ontsluiting van de woningmarkt. Onderscheidend vermogen en kijken naar de vraag om doorstroom te realiseren is daarbij een uitgangspunt. Daarbij is natuurlijk overleg met de provincie nodig, hoewel ook de provincie als toezichthouder bewust is van de noodzaak tot nieuwe ontwikkelingen.

GroenLinks begrijpt dat de noden van onze woningmarkt complex zijn. Wij willen samen met projectontwikkelaars en woningcorporaties kijken naar een aanpak die per segment, van huur tot koop, van klein tot groot ontwikkelingen mogelijk maakt. GroenLinks vindt het belangrijk dat starters een plekje kunnen krijgen, dat jonge gezinnen een geschikt huis kunnen kopen en dat ouderen langer in de eigen omgeving comfortabel thuis kunnen wonen.

GroenLinks denkt aan de volgende aanpak;

- Intensiever **samenwerken met woningcorporaties** en projectontwikkelaars om renovatieprojecten te verduurzamen en bij nieuwbouw in te zetten op duurzaamheid; isolatie, zonnepanelen en nul-gas.
- **Segmentgerichte aanpak op de gehele woningmarkt** om doorstroming in levensfasen te versoepelen.

- Meer **aandacht voor leefbaarheid** bij sociale woningsector; corporaties moeten bijvoorbeeld meer doen met klachten over overlastgevende bewoners. Burgers moeten meer kunnen bepalen hoe bijvoorbeeld het groen in de omgeving van hun huurwoning er uit ziet.
- Samen met partners zoals provincie en woningcorporaties mogelijkheden verkennen van een sloopfonds. Het moet binnen juridische en financiële kaders mogelijk zijn om **rotte plekken uit de markt halen**.
- Eveneens samen met provincie en woningcorporaties woningen uit de markt halen en in huursegment aanbieden om **druk op sociale huursector te verlichten**. Beperkte nieuwbouw in de sociale huursector in Landgraaf moet wat GroenLinks betreft mogelijk zijn. Daarbij moet het verbeteren van doorstroming op de woningmarkt en het verbreden van het aanbod voorop staan.

Financieel

Zoals gezegd staat Landgraaf voor moeilijke jaren. Het huidige voorzieningenniveau is door miljoenentekorten structureel onhoudbaar. We hebben dankzij het goede financiële beleid van voorgaande colleges goede reserves waarmee we nog enige tijd vooruit kunnen. Maar binnen enkele jaren zijn moeilijke keuzes onvermijdelijk. Dat betekent dat zowel bezuinigingen als belastingverhogingen dan nodig zullen zijn om gezonde financiën te voeren. En daarnaast moet natuurlijk een landelijke lobby gevoerd worden om meer middelen richting gemeentes in zwaar weer te krijgen. Wat GroenLinks betreft is links bestuur sociaal, met aandacht voor duurzaamheid maar ook altijd met gezonde financiën. GroenLinks zal altijd werken aan sluitende begrotingen. Wij zoeken oplossingen voor onze financiële uitdagingen in investeringen in een aantal domeinen waardoor onze uitgaven omlaag kunnen, maar wij geven ook alvast aan de voorzijde mee dat bijvoorbeeld de OZB een mogelijke verhoging kan verwachten. Wij letten daarbij ook altijd op redelijkheid; burgers moeten de tijd krijgen om zich op eventuele lastenverhogingen voor te bereiden.

GroenLinks heeft een aantal denkrichtingen;

- De lasten moeten hoogstwaarschijnlijk omhoog; bijvoorbeeld een verhoging van de OZB is denkbaar. Daarbij moet er wel oog zijn voor de totale lasten die de burger betaalt. En in het geval van een verhoging moet de burger redelijkerwijs tijd krijgen om daarop te anticiperen.
- GroenLinks wil een kerntakenanalyse laten uitvoeren om zicht te krijgen op waar in de taken en uitgaven van de gemeente mogelijkheden liggen om geld te besparen waar de burger zoveel mogelijk wordt ontzien.

Bestuurlijke vooruitblik

GroenLinks kondigde in 2014 in het vorige verkiezingsprogramma al aan dat beweging in de regio waarschijnlijk nodig zou zijn om aankomende problemen aan te pakken. We kregen in 2015 veel meer taken maar veel minder geld om die taken uit te voeren. Op de WMO, jeugdzorg en participatiewet zijn ondanks goed werk nog steeds miljoenentekorten. Mogelijkheden om dat geld elders vandaan halen zonder fors te bezuinigen zijn nagenoeg afwezig. Voor ons stond het peil van de voorzieningen voorop. Wij waren daarom voorstander van een fusie tussen de gemeenten Heerlen en Landgraaf die meer kracht zou kunnen opleveren. Daarmee zouden we de voorzieningen beter op peil kunnen houden en onze sociale achterstanden beter kunnen aanpakken dan nu het geval is. Die fusie werd echter stil gezet op procedurele punten; er zou onvoldoende naar een grotere fusie zijn gekeken met

bijvoorbeeld de gemeenten Brunssum en Kerkrade. Het Kabinet werkt momenteel aan een mogelijke nieuwe fusie. Maar de huidige situatie is complex. Feit is dat de betrokken gemeenten op Heerlen na geen beweging willen. De provincie wijst naar de minister van Binnenlandse zaken die op haar beurt verwacht dat de provincie voor het vervolg de leiding neemt. Op dit moment verwacht GroenLinks Landgraaf niet dat er de komende jaren beweging op gang komt. Maar er moet wel iets gebeuren. Als meer intensieve regionale samenwerking daarbij een meer haalbare kaart is dan een gemeentelijke fusie zal GroenLinks dat pad niet tegen houden. Boven alles is het ons doel om voorzieningen voor burgers overeind te houden en onze idealen van een sociaal en duurzaam Landgraaf te realiseren.

Cultuur

Op het gebied van cultuur wil GroenLinks vooral dat er iets te beleven valt in Landgraaf. Voor jong en oud. Kunst en cultuur creëren karakter, bieden gevoel en beleving en verrijken de lokale samenleving. Maken het aangenamer om ergens te wonen. Voor GroenLinks hoort daarbij een totaal aanbod. Met gezonde verenigingen uit de meer klassieke sfeer zoals onze muziekverenigingen tot het meer alternatieve aanbod bij bijvoorbeeld de Oefenbunker. Vooral voor de Oefenbunker ziet GroenLinks onderscheidend vermogen. GroenLinks wil graag de mogelijkheden verkennen om scholieren bijvoorbeeld een gratis kaartje bij een concert bij een Landgraafse cultuurfaciliteit aan te bieden. Daarnaast zouden ook hiphop, streetdance en andere vormen van dans een meer prominente plek mogen vinden in Landgraaf. Dit ook in het kader van meer bewegen voor de jeugd.

Kernpunten;

- **Cultuur moet**, en liefst dan ook breder dan de conventionele voetbalclubs en muziekverenigingen. Voor jonge alternatievelingen moet ook in Landgraaf een plekje zijn
- **Samenwerking met onderwijs** is een goede brug.
- **Versterking van culturele kernplekken** zoals het theater Landgraaf en de Oefenbunker zijn voor GroenLinks fundamenteel deel van ons cultuurbeleid.

Natuur

GroenLinks is als enige groene partij in Landgraaf groot voorstander van meer groen. Wij zagen graag dat meer grond wordt teruggegeven aan de natuur waarin wij kunnen recreëren, wandelen, sporten etc. Ook in de wijken waar we de woningmarkt herstructureren zien wij volop mogelijkheden om parkjes en ander aangenaam groen terug te laten komen. Denk daarbij aan meer divers groen; langbloeiende bloemen zorgen voor een mooier en fleuriger aanzien gedurende de hele lente en zomer. Niet alleen aangenaam voor het straatbeeld en het oog, maar ook goed voor de leefbaarheid en de gezondheid. Als goede gesprekspartners zien wij daarvoor bijvoorbeeld het IVN, de wijkverenigingen, etc. In de afgelopen periode hebben wij samen met andere partijen voor elkaar gekregen dat er meer bijvoedingszones bij komen. Bijen hebben het bijzonder moeilijk en zijn een vitaal deel van onze omgeving en onze economie. Voor miljarden euro's aan omzet is afhankelijk van bestuiving van gewassen in onze landbouw. Hetzelfde geldt voor de natuurpracht in onze bossen, de bloemen in onze tuinen. Samen met Landgraafse imkers wil GroenLinks naast de aan te leggen bijenoases kijken naar kleinschalige maatregelen waarbij bijenvolkeren meer voeding en betere overlevingskansen in de winter hebben. Onze prachtige natuur zoals bijvoorbeeld op de Brunssumerheide dient beter beschermd en onderhouden te worden. Tot slot wil GroenLinks dat Sibelco op de Brunssumerheide voor zover juridisch houdbaar onverminderd wordt gehouden aan

een vertreksceenario waarbij operationele werkzaamheden worden afgerond en wordt aangestuurd op een billijk vertrek en in orde brengen van het gebied per uiterlijk 2025.

Aandachtspunten voor GroenLinks;

- **Meer gebied terug geven aan natuur** in gesprek met groene partners zoals IVN, imkers, Staatsbosbeheer, natuurmonumenten, etc.
- Overwegen in herinrichting wijken en gebieden in samenspraak met burgers meer parkjes en familiegroen in te richten.
- Nadrukkelijker in te zetten in het **vergroenen van tuinen en straatbeelden**. Bijvoorbeeld met het mooie project **IkGroenHet** waarmee tuinen vergroend worden. Maar ook via bijvoorbeeld landelijke initiatieven zoals **operatie Steenbreek** waarbij de nadruk ligt op het ontstensen van de openbare ruimte. Met name het doorstromen van regenwater is daarbij een aandachtspunt.
- **Sibelco** vertrekt wat GroenLinks betreft per 2025.
- **Beter betrekken agrariërs bij de natuur**, bijvoorbeeld bij onderhoud stroken, greppels, etc.

Infra

In Landgraaf zitten we in een dichtbevolkt gebied met als gevolg een flinke druk op onze doorgangswegen. GroenLinks probeert waar mogelijk in te zetten op duurzame alternatieven; betere en veilige fietsverbindingen, beter en publieksvriendelijker openbaar vervoer. Dat blijft ook onze focus voor de komende periode. Met Arriva is jaarlijks een bijschaafmoment waarop de dienstverlening kan worden bijgestuurd. GroenLinks wil daar zo goed mogelijk gebruik van maken voor maatwerk voor de Landgraafse burger. Voor wat betreft betere fietsverbindingen zien wij mogelijkheden op het gebied van beter onderhoud, het zoveel mogelijk aanbrengen van scheidingen tussen fietspaden en automobilisten en het verbeteren van knelpunten samen met burgers en de fietsersbond.

Op de reguliere wegen zien we ook verbeterpunten. De rotondes bij de Schaesbergse brug en bij het Waubachse Stenen Kruis waren goede verbeteringen op ons wegennet. Maar er blijven probleempunten. De bushaltestop bij de Moltweg in de Kakert die geen aparte haltelaan heeft naast de reguliere weg is een voorbeeld waar regelmatig verkeersongevallen gebeuren en onveilige situaties ontstaan. Aanpak van dergelijke punten in samenspraak met burgers willen wij naar voren halen.

De eventuele randweg bij Abdissenbosch is voor GroenLinks een moeilijk punt. Wij verzetten ons tegen steeds maar weer meer asfalt. Tegelijk hebben wij oog voor de leefbaarheid van de grensstraatbewoners die forse overlast ervaren van het toegenomen vrachtverkeer dat langs hun voordeuren dendert. GroenLinks heeft zich altijd verzet tegen de Buitenring en voorspelde destijds dat op het moment dat die een feit zou worden, verkeersstromen langs bijvoorbeeld de grensstraat dermate zouden toenemen dat een extra randweg voor de afvloeiing van het toegenomen verkeer noodzaak zou worden. GroenLinks wil daarom nieuwe gegevens afwachten en een concreet ontwerp van de Randweg op zijn merites beoordelen, en spreekt op dit moment geen voor of tegen uit. Wel vinden wij het van belang dat bij al deze plannen de burger steeds op de hoogte wordt gehouden. Ook is het van groot belang dat wanneer nieuwe wegen wandelroutes en fiets en ruiterroutes kruisen, hier goede oplossingen voor worden gezocht. Oplossingen in samenspraak met de gebruikers. Uitgangssituatie blijft echter dat meer asfalt geen oplossing is.

- **Knelpuntenaanpak** samen met burgers vorm geven.

- De **Randweg** zal worden beoordeeld op het voorstel dat er dan ligt. GroenLinks heeft altijd gezegd dat die nodig zou worden op het moment dat de buitenring aangelegd zou worden. Tegelijk zijn wij tegenstander van maar eindeloos asfalt bij blijven aanleggen.
- Scheiden **fietspaden** van wegen nadrukkelijker aanbrengen in de openbare ruimte.
- Onderhoudsniveaus duurzaam vervoer omhoog; beter voor de luchtkwaliteit.
- **Stimuleren openbaar vervoer** met daarbij bijzondere aandacht voor elektrische bussen en het verbeteren van de mogelijkheden van elektrisch treinverkeer.

Economie

De economie trekt gelukkig weer aan. GroenLinks wil zoveel mogelijk inzetten op het realiseren van banen en behouden van banen. Dat betekent vooruit kijken. In onze winkelcentra zien we dat de uitdagingen van de toekomst zich doen gelden. Steeds meer mensen kopen via internet. Bestaande fysieke winkels hebben alleen kans als ze onderscheidend vermogen hebben. Vernieuwen is dus een noodzaak. GroenLinks wil bedrijven daar graag bij helpen. Tegelijk zullen we naar onze winkelcentra, bedrijfspanden en bedrijventerreinen moeten kijken. In de retail zullen er vierkante meters uit de markt moeten worden gehaald. Dat sluit aan bij de opgave die GroenLinks ziet in de transformatie van onze openbare ruimte. Winkelcentra als Op de Kamp zouden er goed aan doen om een of twee panden af te stoten of anders te gebruiken. Denk bijvoorbeeld aan een overdekte parkeerruimte voor fietsen.

Ondernemers en bedrijven zullen beter gefaciliteerd moeten worden. Regelgeving is vaak, met name voor starters en kleine ondernemingen onduidelijk en onbedoeld een sta-in-de-weg die het MKB overbodig tegen houdt. Een aanspreekpunt binnen de gemeente die ondernemers ondersteunt en de weg wijst is bijvoorbeeld afwezig. Om het MKB, de vestigingsaantrekkelijkheid en nieuwe impulsen voor werkgelegenheid zo veel mogelijk ruimte te geven zien wij mogelijkheden om met ondernemers mee te denken.

Onze bedrijventerreinen moeten toekomstbestendig worden. Denk aan glasvezel-internet, het delen van faciliteiten, vernieuwen van energieaansluitingen, mogelijkheden om restwarmte te gebruiken, etc. Wij willen de vestiging van bedrijven op de beste locaties centraliseren en moderniseren in samenspraak met gebruikers. Kleinere locaties kunnen gesloopt worden in samenspraak met de provincie of met IBA (uitleg: IBA staat voor Internationale Bau Ausstellung, een investeringsprogramma overgewaaid uit Duitsland waarbij we proberen bestaande gebouwen en mogelijkheden opnieuw te ontwikkelen en anders te bestemmen) en her-ontwikkeld in samenspraak met bewoners. Denk bijvoorbeeld aan een groene herinrichting van het gebied.

GroenLinks wil extra werkgelegenheid stimuleren door verder te investeren in vrijetijdseconomie. Landgraaf blinkt uit in toerisme waar veel werkgelegenheid in zit. We zien kansen rondom Kasteel Schaesberg, de groene doorontwikkeling van het gebied rondom de Wilhelminaberg en verdergaande samenwerking in de IBA projecten.

- **Inzetten op werkgelegenheid** door bedrijventerreinen te moderniseren.
- **Regelgeving kan eenvoudiger**, met name starters en het MKB verdienen extra aandacht om hen door procedures te helpen.
- De regio heeft een uniek werkgelegenheidsprofiel. Dicht bij Duitsland en België met uitstekende aansluitingen, een grote beroepsbevolking met goede opleidingen om de hoek. GroenLinks ziet mogelijkheden om regionaal **nadrukkelijker bij werkgevers te lobbyen** en het gebied onder de aandacht te brengen bij grote werkgevers.

- **Meer investeren in vrijetijdseconomie.** Met name de gebieden rondom de Wilhelminaberg en Kasteel Schaesberg bieden kansen.

Tihange

In de afgelopen jaren heeft GroenLinks zich samen met andere partijen ingezet om over te gaan tot sluiting van de gammele kerncentrale Tihange in België. De Landgraafse raad was unaniem bij een aantal van onze moties waarmee Landgraaf duidelijke signalen af gaf; Tihange moet dicht. Met onze westerburen moet het gesprek worden aangegaan over alternatieve bronnen van energie zodat een sluiting niet wordt uitgesteld door afhankelijkheid van die energie. Hoewel gesprekken worden gevoerd en de veiligheidsregio langzaam meer aandacht heeft voor Zuid-Limburg in relatie tot Tihange is dat voor ons nog onvoldoende. Het gesprek moet blijven worden aangegaan. In de publieke ruimte blijven wij om aandacht vragen voor de sluiting van Tihange. Wat GroenLinks betreft heeft een nieuw college een uitgesproken rol om het gesprek aan te gaan en aan te blijven gaan. We zijn wat dat betreft niet blind voor de onderliggende redenen bij de Belgen om Tihange open te houden; denk aan het realiseren van betere grensovergangen om energie van Nederland, Duitsland of Noorwegen over te nemen. Denk aan het opstarten van Nederlandse overcapaciteit, etc. De mogelijkheden om Tihange zo snel mogelijk te sluiten zijn er. Nu de wil nog.

Openbaar vervoer

GroenLinks ziet het openbaar vervoer als een sleuteloplossing voor de verkeersdruk in Landgraaf. Een volle bus of trein neemt veel minder ruimte in dan een file slecht gevulde wagens. Daarnaast is het openbaar vervoer oneindig veel duurzamer en beter voor onze omgeving. Sinds 2016 hebben we in Limburg met Arriva een nieuwe concessie wat betekent dat het systeem veranderd is. GroenLinks zag graag dat de verbinding bijvoorbeeld met Duitsland en met Rimburch verbeterd werd en dat er meer inzet zou komen in de spits om de jeugd op tijd naar school te brengen.

Op gebied van het spoor is GroenLinks blij dat de verbinding richting Duitsland verbeterd wordt. Het spoor wordt in de komende jaren verdubbeld en geheel geëlektrificeerd. We zagen graag dat Landgraaf werd meegenomen in de verbinding met Aken. Dat biedt niet alleen meer mogelijkheden over de grenzen heen maar ook mogelijkheden voor huisvesting van Duitse studenten in Landgraaf.

Kandidatenlijst

1. Thomas Boijmans
2. Mireille Haex-Hulscher
3. Marlies Hendriks-Simons
4. Marleen Stijns
5. Joep Burger
6. Ester Ancion
7. Jo Linssen
8. Jose Dohmen
9. Hanneleen van Dijk
10. Helma Gubbels-Korver
11. Ton Ancion